

DOI: [10.32702/2307-2156-2021.3.32](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.3.32)

УДК 351/354: 338:264

*С. В. Ковалівська,
керівник центру регіональних досліджень,
Національний інститут стратегічних досліджень
ORCID ID: 0000-0001-8919-075X*

ОБГРУНТУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*S. Kovalivska
Head of the Center for Regional Studies, National Institute for Strategic Studies*

JUSTIFICATION FOR THE TRANSFORMATION OF PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

З моменту прийняття у 2015 році, Порядок денний на 2030 рік став базисним документом при формуванні політики країн світу. Водночас в публічному управлінні України не створено механізмів реалізації міжнародних зобов'язань досягти Цілей Сталого Розвитку (далі – ЦСР) на всіх рівнях. Гальмування всеосяжного впровадження імплементації ЦСР в публічну політику та управління, призвело до втрати можливостей залучити інвестиції, у т.ч. за рахунок офіційної допомоги з розвитку від розвинених країн для виконання завдань ЦСР та відповідно досягти суттєвого прогресу у їх досягненні. Ігнорування глобальних та національних викликів також означає перекладання поточних проблем на майбутні покоління, проте не відповідальності, яку несуть теперішні, в першу чергу це стосується системи публічного управління.

У статті проаналізовано роль і місце концепції сталого розвитку в процесі реформування публічного управління, досліджено сутність трансформації механізмів публічного управління в контексті досягнення ЦСР, визначено основні проблеми публічного управління сталим розвитком в Україні та напрями вдосконалення основних механізмів публічного управління в контексті ЦСР. В статті визначено сутність категорії «трансформації механізмів публічного управління в контексті ЦСР», показано взаємозв'язок механізмів публічного управління, класифікованих за характеристиками об'єкта управління, із процесами досягнення ЦСР, і в цьому контексті запропоновані необхідні взаємозв'язки між трансформаціями механізмів публічного управління на засадах комплексності, багаторівневості та міжсекторального підходу. Виокремлено механізми публічного управління, які відіграють провідну роль в досягненні ЦСР: нормативно-правовий механізм, який встановлює процедури аналізу політики: стратегічного планування, моніторинг та оцінку, консультації; організаційний механізм, який має визначати архітектуру управління процесом досягнення ЦСР на макрорегіональному рівні; механізми регулювання інвестиційної діяльності, що забезпечуватимуть залучення коштів для виконання завдань та реалізації проєктів сталого розвитку за рахунок різних джерел фінансування.

Since its adoption in 2015, the Agenda-2030 has become a basic document in shaping the policies of the world. At the same time, the public administration of Ukraine has not created mechanisms for the implementation of international obligations to achieve the Sustainable Development Goals (hereinafter - SDG) at all levels. The slowdown in the comprehensive implementation of the SDG in public policy and governance has led to a loss of opportunities to attract investments, including through official development aid from developed countries to meet the objectives of the SDG to make significant progress in achieving them. Ignoring global and national challenges also means passing on current problems to future generations, but not the responsibilities of current ones, especially the public administration system.

The article analyzes the role and place of the concept of sustainable development in the process of public administration reform, explores the essence of transformation of public administration mechanisms in the context of SDG achieving, identifies the main problems of public management of sustainable development in Ukraine, and areas of basic public administration mechanisms or improvement in the context of SDG. The article defines the essence of the category "transformation of public administration mechanisms in the context of SDG", shows the relationship of public administration mechanisms classified by the characteristics of the object of management, with the processes of achieving SDG, and in this context the necessary relationships between transformations of public administration mechanisms on the basis of complexity, multilevel and intersectoral approach. The mechanisms of public administration that play a leading role in achieving the SDG are identified: the regulatory mechanism that establishes procedures for policy analysis: strategic planning, monitoring and evaluation, consultation; an organizational mechanism that should determine the architecture of managing the process of SDG achievement at the macro-regional level; mechanisms for regulating investment activities, which will ensure the attraction of funds for the implementation of tasks and implementation of sustainable development projects through various sources of funding.

Ключові слова: *сталий розвиток, цілі сталого розвитку, публічне управління, публічна політика, механізми публічного управління.*

Keywords: *sustainable development, sustainable development goals, public administration, public administration mechanism.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. Глобальний дискурс навколо Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР), визначених Порядком денним-2030 [1], поступово переходить від аналізу та розробки стратегії досягнення цілей в площину розробки стратегій адаптації. Такий формат, очевидно, береться на озброєння країнами світу з огляду на загострення ризиків, внаслідок того, що комплексні та амбітні завдання та встановлені проміжні цільові показники ЦСР не досягнуті багатьма країнами у 2020 році, що підвищує ризики виконання міжнародних зобов'язань досягти ЦСР у 2030 році. Основна цінність ЦСР, що полягає у їх комплексності, інтегральному та міжсекторальних взаємозв'язках, можливості бути об'єднуючою рамкою для взаємодії та співпраці на всіх рівнях, все ще не усвідомлена багатьма країнами. Сьогодні неспроможність влади, чи недостатні дії для того, щоб досягти ЦСР, означає перекладання проблем на майбутні покоління, що підвищує вартість їх вирішення і, на додачу із ресурсовитратними адаптаційними заходами, може виявитися для цілих націй вироком. Відповідальність за ці наслідки нестимуть попередні та теперішні покоління.

Україна не є виключенням: з 39-го місця у 2015 році за даними Глобального індексу ЦСР її місце було знижено до 47-го у 2020 році [2]. Лише у 2019 році ЦСР були офіційно затверджені Указом Президента України від 30.09.2019 № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [3]. Внаслідок відсутності системи стратегічного планування в Україні досі не прийнято комплексну Стратегію досягнення ЦСР. Весь період незалежності нашої держави публічне управління здійснювалось в умовах відсутності системного, багаторівневого та міжсекторального підходу до стратегічного планування, його прив'язки до бюджетного планування та державної інвестиційної діяльності. Україна в таких умовах втрачає можливості для залучення офіційної допомоги з метою розвитку, яка передбачена ЦСР-17 [1], а також консолідувати інвестиції з різних джерел для досягнення ЦСР.

В таких умовах уряд та місцева влада повинні у партнерстві та одночасно розробляти та реалізовувати два сценарії – адаптаційний для мінімізації ризиків та забезпечення стійкості для кожного жителя країни та її суверенітету в цілому, та стратегічний для управління змінами в умовах глобальної невизначеності. Для місцевої влади в Україні, яка отримає в процесі децентралізації більший обсяг повноважень, а з ними і

відповідальність, у т. ч. перед майбутніми поколіннями, стане додатковим викликом вже сьогодні забезпечити стійкість, опірність до зовнішніх та внутрішніх загроз, при цьому створюючи стабільні джерела фінансових надходжень та фонди для громад в майбутньому. Тому необхідність прискорення інкорпорації ЦСР в публічне управління є актуальною проблемою, яка потребує термінового вирішення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ. Термін «*сталий розвиток*» був введений в широке вживання Міжнародною комісією з навколишнього середовища і розвитку. У доповіді «Наше спільне майбутнє» («Our common future») [4], опублікованій в 1987 р., була представлена нова концепція.

Багатьма вченими та організаціями здійснюються дослідження в сфері *сталого розвитку*. Українські вчені в своїх працях також досліджують, серед іншого, і питання публічного управління сталим розвитком, зокрема В. Базилевич, С. Борщук, В. Будкін, З. Бурик, В. Гесць, Б. Данилишин, М. Долішній, С. Доргунцов, В. Гусев, Я. Жаліло, В. Загорський, І. Запатріна, М. Згуровський, В. Кравцов, Е. Лібанова, С. Лісовський, А. Максюта, О. Маслюківська, О. Марушевський, А. Мельник, О. Нижник, С. Романюк, Л. Руденко, Т. Тимочко, Л. Шостак, В. Шевчук, М. Хвесик, Н. Чала та ін.

На думку багатьох науковців та експертів, ключову роль в процесі забезпечення сталого розвитку відіграє система публічного управління, яка реалізує свої функції та задачі через механізми публічного управління, тому на них і фокусується дане дослідження. Проте в науковій літературі та практичній діяльності органів влади застосовуються різні підходи та завдання для досягнення цілей і задач, які часто перекликаються з ЦСР. Досі не опрацьоване єдине узгоджене бачення щодо доцільності та основних засад удосконалення та трансформації механізмів публічного управління в контексті ЦСР, також існують різні тлумачення як суті названих дефініцій, так і їх складових елементів.

За Панченком Г.О. під *механізмами публічного управління* слід вважати «сукупність засобів, методів та важелів держави, спрямованих на формування, реалізацію та досягнення пріоритетних цілей у сфері публічного управління, що базуються на принципах наукового обґрунтування, об'єктивності, цілісності, узгодженості та чіткій скоординованості дій суб'єктів публічного управління, із одного боку, та злагодженої, конструктивної взаємодії об'єктів публічного управління – з другого» [5].

За цим визначенням після інкорпорації ЦСР в чинну політику, зокрема стратегії, програми та плани, публічне управління по своїй суті перетворюється в публічне управління сталим розвитком, оскільки спрямоване на ЦСР, і відповідно чинні механізми її реалізації не повинні жодним чином трансформуватися. Можемо припустити, що саме цієї позиції притримуються в системі органів виконавчої влади в Україні на даний час, оскільки не відбувається суттєвих трансформацій механізмів публічного управління в контексті ЦСР [6].

Альтернативою цій позиції є протилежна – яка передбачає зміну не лише філософії публічного управління з урахуванням концепції сталого розвитку, але й трансформацію способів та механізмів її здійснення.

МЕТА СТАТТІ. Визначення сутності трансформації механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку та власне, основних механізмів, в яких мають відбутися трансформації з метою досягнення ЦСР.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Поняття «трансформація» в публічному управлінні на основі системного підходу досліджував О. Громико [7]. Враховуючи взаємодії елементів в середині системи, її впливи на зовнішнє та внутрішнє середовище, узгодження взаємодії елементів як цілісного організму та перетворення системою зовнішнього середовища та самої себе, дослідник пропонує під «*трансформацією системи державного управління*» розуміти «процес значних внутрішніх перетворень, які відбуваються у системі державного управління під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ та супроводжуються змінами її змісту, форм і принципів організації задля досягнення вищого рівня упорядкування її компонентів, якості й результативності впливу на суспільний розвиток». При цьому дослідник наголошує, що *зміна цілей системи державного управління зумовлює необхідність перегляду і зміни змісту і форм реалізації функцій*, внаслідок чого змінюється стан системи і формується її здатність витримувати нові навантаження.

На основі системного аналізу та діалектики ЦСР нами в [8] визначено, що ЦСР – це система, в якій одні цілі впливають на інші, тому недосягнення одних матиме вплив на здатність досягти інші, що обумовлює комплексність управлінських рішень та багаторівневість їх впровадження.

Аргументи щодо необхідності зміни чинних механізмів публічного управління в контексті ЦСР наступні.

По-перше, механізми публічного управління перебувають в постійному процесі змін та розвитку, у відповідності до основних принципів діалектики. Наразі в Україні, відбувається реформування публічного сектору на засадах демократичних змін моделі публічного управління, децентралізації влади та адміністративно-територіальної реформи [9]. Такі трансформації також закладені в саму систему ЦСР, зокрема передбачені глобальні та локальні завдання в ЦСР 5, ЦСР 11, ЦСР 16, ЦСР 17 [10], які відрізняються від традиційних уявлень про суто економіко-екологічні засади концепції сталого розвитку. *Інклюзивність* публічної влади, що закладена в завдання ЦСР, тобто залучення громадськості до розроблення та впровадження публічної політики, на нашу думку, є *вбудованим механізмом для досягнення ЦСР* та є передумовою розвитку публічної служби на демократичних засадах, відповідно це потребує певних трансформацій механізмів публічного управління.

По-друге індикатори ЦСР – це система моніторингу їх досягнення, що забезпечує перехід до впровадження нової філософії управління за результатами та по суті передбачає необхідність трансформації механізмів публічного управління.

По-третє – архітектура та способи реалізації механізмів публічного управління самі по собі, як річ в собі, мають враховувати концепцію сталого розвитку, тобто враховувати впливи на досягнення ЦСР. Наприклад, сповідування політики сталого розвитку місцевою адміністрацією має підсилюватися дотриманням принципів енергоощадного споживання, сталого поводження з відходами, гендерного балансу, оптимізації витрат на основі раціонального використання ресурсів в процесі здійснення управлінських функцій органами влади.

По-четверте, встановлені ЦСР – це система, яка вимагає системного підходу, а в публічному управлінні – це означає побудову координаційних міжсекторальних та різнорівневих взаємозв'язків, оскільки одні цілі впливають на досягнення інших, цілісність системи забезпечується за рахунок рівноваги (збалансування). Керованість даної системи забезпечує публічне управління за рахунок різних механізмів. Враховуючи закон діалектики про єдність та протиріччя Гегеля [11], між різними цілями та завданнями забезпечено такий баланс, який дозволяє одночасно в процесі постійного розвитку досягти всіх цілей. А постулати системного аналізу свідчать, що окремо розглядати чи виконувати певні цілі без урахування інших матиме наслідком порушення балансу в даній системі, та відповідно неможливості досягнення ЦСР [12]. Тому, в публічному управлінні варто враховувати впливи кожної цілі на інші окремо, вплив всіх цілей на досліджувану та вплив кожної цілі на систему цілей, а це вимагає певних трансформацій та впровадження нових механізмів.

Врахування та вивчення взаємовпливів між ЦСР по суті відображає сутність процесу розвитку та є надскладним завданням, з огляду на внутрішні протиріччя між цілями, які породжують відповідні пастки, водночас які є джерелом розвитку та навпаки – деградації при нездатності ці пастки подолати.

Покажемо сутність виявлених нами пасток на основі аналізу взаємовпливів ЦСР.

Пастка недорозвиненості. Досягнення економічного зростання та підвищення якості життя людей на засадах рівності обмежено наявними природними та фінансовими ресурсами, які відповідно до концепції сталого розвитку мають використовуватися оптимально. Це обмеження має прямий вплив на цілі щодо зменшення соціальної (ЦСР 1, 2, 3,4, 10), гендерної (ЦСР 5), територіальної нерівностей (ЦСР 10), оскільки при обмежених ресурсах (ЦСР 17), виникає потребу у боротьбі за них, внаслідок чого вони концентруються у сильніших, розвиненіших та їх не вистачає у слабших, що, відповідно, їх робить ще біднішими (ЦСР 1). При цьому прагнення здешевити процеси виробництва (ЦСР 8,9) впливає на екологію (ЦСР 6, 13, 14, 15), оскільки найдешевші сучасні технології (ЦСР 8, 9, 7) переважно мають негативний вплив на оточуюче середовище, і це, переважно, супроводжується переміщення екологічно-несприятливих виробництв у країни з низьким рівнем доходів населення. Водночас низький чи недостатній рівень людського розвитку (ЦСР 4) обмежує можливості щодо сталого розвитку в цілому, відповідального ставлення до оточуючого середовища, оскільки на перший план виходять цілі та завдання із задоволення базових потреб у найдешевший спосіб (ЦСР 1, 2). Таким чином виникає пастка недорозвиненості країн, що знаходяться на низькому рівні розвитку, і це одночасно обмежує глобальний, гармонійний сталий розвиток до якого ми прагнемо.

Технологічна пастка. Сучасний технологічний уклад в кожній країні відрізняється один від одного. В один і той самий період часу більш розвинені країни знаходяться в 5 та 6 технологічних укладах, а менш розвинені перебувають в 3-4. Відповідно процеси в цих країнах відбуваються з різною швидкістю та якістю, а впливи та результати вимагаються відповідно до ЦСР спільні. Країни, що на старті знаходяться в гірших умовах (ЦСР 8, 9), впроваджуючи технології, що вже відпрацьовані, приречені на наздоганяючі темпи та відставання від розвинених країн попадають в технологічну пастку сталого розвитку.

Демографічна пастка. Зростання рівня життя (ЦСР 1, 10), покращення екології (ЦСР 6, 11, 13, 14, 15), соціальних стандартів (ЦСР 1, 10, 3, 4, 5), досягнення миру (ЦСР 16) – ці всі заходи сприяють подовженню тривалості життя, народжуваності, а відповідно перенаселенню планети. Це в свою чергу впливає на рівень забруднення навколишнього середовища продуктами діяльності людини з огляду на антропогенний вплив, можливості забезпечити людство продовольством, робочими місцями (ЦСР 8), гідну старість, належну освіту (ЦСР 4) та медицину (ЦСР 5) для всіх без виключення. Демографічна пастка також виражається в дисбалансах між молоддю та особами похилого віку, які не можуть бути подолані за рахунок саморегулювальних процесів в існуючих економічних моделях багатьох країн.

Пастка антропогенного впливу – екологічна пастка. Подолання кліматичних та екологічних проблем потребує як значних коштів (ЦСР 17), так і суттєвих трансформацій у технологічних та виробничих ланцюгах (ЦСР 8, 9), зміни філософії споживання з урахуванням концепції сталого розвитку (ЦСР 2, 11, 12). Ці трансформації, в свою чергу, також мають вплив на оточуюче середовище. Постійне антропогенне навантаження (ЦСР 6, 11, 13, 14, 15), обумовлене демографічною кризою, створює екологічну пастку людства. Наприклад, суцільний перехід енергетики на альтернативні джерела (ЦСР 7) потребує акумулювання та передачі енергії на великі дистанції у значних обсягах, що вимагатиме виробництва великої кількості когенераційних та акумуляційних станцій та елементів (ЦСР 9). В короткостроковій перспективі це вирішує проблему забрудненого атмосферного повітря від нестаціонарних джерел (ЦСР 13), значно покращує ситуацію із глобальним потеплінням з огляду на руйнування озонового шару. Водночас, масове виробництво акумуляторів, необхідність їх постійної заміни, можуть виснажити наявні природні ресурси, а їх неправильна

утилізація матиме прямий негативний вплив на екологію (ЦСР 12, 14, 15), в перспективі можливо навіть й більшу, ніж теперішній стани екології, що ставить під загрозу існування майбутніх поколінь та суперечить концепції сталого розвитку та робить, на нашу думку, екологічну пастку найскладнішою для подолання.

На наш погляд, *в першу чергу зусилля публічної влади мають бути направлені на подолання зазначених пасток*. Комплексність ЦСР та взаємовпливи між цілями та завданнями обумовлює необхідність моделювання ефективної системи досягнення ЦСР на всіх рівнях, яка має визначати зокрема завдання, учасників та параметри елементів системи в процесі управління в циклі аналізу політики.

Враховуючи наведене, можемо дійти висновку, що з метою забезпечення ефективного формування та реалізації національної політики з досягнення ЦСР, як нових, змінених цілей, *мають відбутися й відповідні трансформації самих механізмів публічного управління* як таких, що перебувають в процесі змін та розвитку, у відповідності до основних принципів діалектики та з урахуванням тенденцій розвитку суспільства та публічного управління як у окремій країні, так і у світі в цілому [8].

Враховуючи масштабність глобальних та національних проблем, провідну роль у процесі досягнення ЦСР покладено саме на «публічне управління», яке відображає «інтегральний системний механізм, підсистемами і елементами якого виступають політичні програмні орієнтири і пріоритети, нормативне регулювання, процедури, фінансовані державою або органами місцевого самоврядування централізовані, і децентралізовані організаційно-управлінські структури та їх персонал, що відповідають за адміністрування діяльності у певній галузі суспільних відносин на національному, субнаціональному та місцевому рівнях» [13].

В науковій літературі висвітлені різні погляди на визначення змісту та класифікації механізмів державного та публічного управління та адміністрування. Так, В. Корженко виокремлює державні механізми публічного адміністрування, механізми здійснення публічного адміністрування через органи місцевого самоврядування (ОМС) та механізми взаємодії органів державної влади (ОДВ) та ОМС за допомогою *цільових механізмів*, серед яких основні це – *адміністративні, правові, економічні, політичні, соціальні, інформаційні, психологічні, моральні, етичні, комбіновані* (наприклад, нормативно-правові) [14]. Водночас, як багато експертів та науковців стверджують, і ми з ними погоджуємося: «від переваги акцентів на ті чи інші сфери управління механізми управління будуть мати свою назву» [15].

Найбільш повну, на наш погляд, класифікацію механізмів публічного управління/адміністрування/політики запропонувала Дегтярьова І. О., зокрема за формою подання, за масштабом поширення впливу, за характеристиками ефектів від упровадження, за характеристиками об'єкта управління, за характеристиками моделі розвитку об'єкта впливу, за характеристиками моделі управління/політики [16].

Для цілей аналізу в контексті досягнення ЦСР такою, що найбільше їм відповідає, на нашу думку, є група класифікації вищенаведених механізмів за характеристиками об'єкта управління. В табл. 1. наведено сутнісний взаємозв'язок механізмів публічного управління із процесами досягнення ЦСР за даною класифікацією.

Таблиця 1.

Взаємозв'язок механізмів публічного управління, класифікованих за характеристиками об'єкта управління, із процесами досягнення ЦСР

Класифікація механізмів публічного управління за характеристиками об'єкта управління	Взаємозв'язок механізмів із процесами досягнення ЦСР
<i>сфери управління:</i> організаційна, інвестиційна, інноваційна, маркетингова, фінансова та ін.	В <i>організаційній сфері</i> – передбачає створення органів управління досягненням ЦСР, наділення них відповідними функціями та завданнями, визначення механізмів впливу та взаємодії у системі ОДВ; В <i>інвестиційній сфері</i> – створення умов для залучення інвестицій в ЦСР із допомогою механізмів регулювання інвестиційної діяльності;
<i>сфери упровадження:</i> система управління регіональним розвитком, регіон як соціально-економічна система, зовнішнє середовище регіону, галузі, сектори	ЦСР кореспондують з широким спектром сфер, галузей та секторів. Зокрема: освіта, медицина, інфраструктура, енергетика, економіка, транспорт, інновації, будівництво, інвестиції, безпека, екологія, поводження з відходами, сільське господарство, соціальна, гуманітарна сфери тощо
<i>об'єкти впливу:</i> система управління регіональним розвитком, регіон як соціально-економічна система, зовнішнє середовище регіону, галузі, сектори	ЦСР за об'єктами впливу мають як матеріальні, нематеріальні; адміністративно-територіальні одиниці, населені пункти, мережеві структури, так і окремих людей, підприємств, окремих об'єктів.
<i>рівень упровадження:</i> державний, регіональний, місцевий, локальний, об'єктний, індивідуальний	ЦСР мають багаторівневий аспект: глобальний, міждержавний, національний, міжрегіональний, регіональний, районний, місцевий, локальний, об'єктний, індивідуальний.

Джерело: складено автором із використанням класифікації, наведеної у [16]

Як відомо, до складових структури механізму відноситься: *суб'єкт і об'єкт управління; цілі, принципи, функції, методи, інформація, технологія та технічні засоби*. Учасники відносять: *центральні та місцеві ОДВ, ОМС, галузеві установи, споживачі послуг, зацікавлені організації* [17].

Враховуючи широкий спектр сфер, що охоплюють ЦСР, а також органів, відповідальних за формування та реалізацію політики у зазначених сферах на всіх рівнях важливо, на нашу думку, в першу чергу приділити увагу *тим механізмам, які забезпечать комплексність виконання завдань ЦСР, залучення інвестицій та ефективне використання коштів на досягнення цілей у визначені терміни та будуть враховувати комплексний підхід у подоланні вищенаведених пасток сталого розвитку (недорозвиненості, демографічної, екологічної та технологічної)*.

Враховуючи досвід інших країн в питаннях досягнення ЦСР, та вищенаведені аргументи, на нашу думку, провідну роль у в публічному управлінні з метою досягнення ЦСР відіграють: *нормативно-правовий, організаційний механізми та механізми регулювання інвестиційної діяльності*.

Сьогодні в Україні на всіх рівнях, на національному, регіональному та місцевому не створено *нормативно-правового механізму інкорпорації ЦСР* в публічну політику на всіх рівнях, у тому числі фінансування та моніторингу їх досягнення. Переважна більшість існуючих регіональних стратегічних документів носить декларативний характер. Проблема підсилюється відсутністю в Україні ефективних механізмів визначення стратегічних пріоритетів та системи стратегічного планування, що узгоджує як процеси та програми на національному, субнаціональному і на локальному рівнях, так і їх ресурсне забезпечення. В таких умовах, навіть механістична інкорпорація ЦСР та відповідних завдань в державну політику не може бути запорукою для їх реального досягнення.

На нашу думку одним з таких уніфікуючих системних інструментів, здатним включити Україну в процеси подолання глобальних проблем та загроз може бути *локалізація ЦСР та стратегічне планування сталого розвитку*. Система ЦСР здатна виконати роль орієнтирів для визначення пріоритетних напрямів та цільових показників у стратегічному плануванні розвитку на всіх рівнях, що може стати основою для партнерства на вертикальному та горизонтальному рівнях у публічному управлінні, а також при формуванні бізнес-стратегій та власних життєвих стратегічних орієнтирів членів громади.

Створення *організаційного механізму* є невід'ємною передумовою досягнення ЦСР, який на сьогодні в Україні відсутній. Враховуючи розміри країни, розгалужену систему ОДВ та ОМС, а також процес децентралізації, важливо забезпечити створення такої архітектури управління процесом досягнення ЦСР, яка забезпечить необхідні процеси координації та інклюзивності у підзвітний та відкритий спосіб, що відповідає концепції сталого розвитку, заснованій на демократичних засадах.

В умовах більшої самостійності та незалежності суб'єктів соціально-економічних відносин, очікується підвищення рівня конкуренції на міжтериторіальному та міжрегіональному рівнях за людський та фінансовий капітал. Для того, щоб в таких умовах забезпечити та зберегти загальний національний добробут, сталий розвиток та суверенітет держави важливо, на нашу думку, створювати *спільні сенси, бачення та інституційне управління саме на цих, укрупнених, рівнях*, у спосіб, що сприятиме конструктивній конкуренції, збалансованому розвитку регіонів та громад, зменшенню диспропорцій та забезпеченню рівності та доступності публічних послуг для кожного. Удосконалення *організаційного механізму публічного управління в контексті ЦСР* необхідно здійснювати на основі координації та стимулювання макрорегіонального співробітництва, для чого варто на законодавчому рівні визначити макрорегіональний рівень у якості інтегруючого для досягнення ЦСР на основі запровадження механізмів міжрегіонального співробітництва, при цьому не вносити зміни до адміністративно-територіального поділу [18].

Не менш важливими в контексті досягнення ЦСР, є інструменти залучення *інвестицій з метою сталого розвитку*. В умовах практично інвестиційної кризи, обмеженості бюджетних ресурсів для фінансування розвитку, невідповідності бюджетної політики стратегічним завданням розвитку, призупинене просте відтворення капіталу. Разом з тим на сьогодні в Україні існує проблема не лише недостатнього фінансування, а й неефективного управління інвестиційною діяльністю. З метою сприяння активізації залучення інвестицій для досягнення ЦСР важливо в рамках необхідних трансформацій *застосувати в механізмах регулювання інвестиційної діяльності* такий інструментарій, який забезпечить оптимізацію ресурсів і їх використання в найефективніший спосіб, підтримку найважливіших напрямів, визначених у міжнародних зобов'язаннях України й інших завданнях і таких, у яких наявний найвищий інвестиційний потенціал з погляду на забезпечення випереджального економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіону. Інкорпорація ЦСР має базуватися на науково-обґрунтованому визначенні обсягу необхідних інвестицій та відборі інвестиційних проєктів [19].

Для ефективної реалізації інкорпорації ЦСР в публічне управління на всіх рівнях *в рамках трансформації механізмів публічного управління в контексті ЦСР* важливо запровадити низку заходів, що передбачають: розробку методології стратегічного планування в контексті комплексного досягнення ЦСР, методології збору та розрахунку даних для показників для індикаторів ЦСР, дорожніх карт перегляду політик, створення системи моніторингу стану досягнення ЦСР, навчання держслужбовців та посадових осіб місцевого самоврядування, проведення публічних заходів, форумів щодо обміну досвідом, залучення інвестицій для цілей розвитку.

ВИСНОВКИ. Система ЦСР ставить для держав завдання, виконання яких під впливом глобалізаційних процесів та викликів, вимагає подальшого вдосконалення публічного управління та його механізмів. Центральними та ключовими у забезпеченні необхідних трансформацій для подолання глобальних викликів мають стати ефективні та інклюзивні системи публічного управління, здатні продукувати багаторівневі стратегії та залучати кошти для їх виконання, створювати стійкі та надійні мережі для співпраці для досягнення Цілей сталого розвитку. Для реалізації даного завдання важливо створити нові інституційні механізми для забезпечення місцевого самоврядування та ефективної взаємодії виконавчої гілки влади на центральному та місцевому рівні здійснювати багаторівневе стратегічне планування та управління, що базується на вищій спроможності влади на місцевому рівні реалізовувати державну та місцеву публічну політику.

Список літератури.

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вер. 2015 р. № A/RES/70/1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU15167> (дата звернення: 18.02. 2021).
2. Sachs J., Schmidt-Traub G., Kroll C., Lafortune G., Fuller G. : SDG Index and Dashboards Report 2018. New York : Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN). 2018. URL: <http://sdgindex.org/> (дата звернення: 18.02. 2021).
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вересн. 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 18.02.2021).
4. Our Common Future : Report of the World Commission on Environment and Development / World Commission on Environment and Development. Oxford, New York : Oxford University Press, 1987. 400 p. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (дата звернення: 18.02. 2021).
5. Публічне управління : термінол. слов. уклад. за ред. Куйбіди В. С., Білинської М. М., Петроє О. М. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
6. Аналіз державних стратегічних документів України щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року : аналіт. доп. / за ред. А. А. Максюті. Київ : Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. 84 с. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/RIA_complete%20report_ukr.pdf
7. Громико О. Зміст поняття “трансформація” як базової наукової категорії. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 1/2. (46/47). Ч.1. С. 125-131.
8. Ковалівська С. В. Системна трансформація механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку. Україна 2030: публічне управління для сталого розвитку : матеріали щоріч. міжнар. наук.-практ. конф. : у 3 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2020. Т. 1. С. 175–177. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/f8593677-87f2-4a5b-96af-5b2bd7498e96.pdf>
9. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.02.2021).
10. Цілі Сталого Розвитку: Україна : нац. доповідь / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/>
11. Лисий В. Діалектика : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 480 с.
12. Боцук Є. М. Основи теорії стійкого розвитку еколого-економічних систем : монографія. Львів : Растр – 7, 2007. 436 с.
13. Понкин И. В. Общая теория публичного управления: Избранные лекции / Международный институт государственной службы и управления Российской академии народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации. Москва, 2013. 196 с.
14. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В. В. Корженка та ін. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2011. 306 с.
15. Брюховецька Н. Ю. Економічний механізм підприємства в ринковій економіці: методологія і практика. Донецьк : ІЕП НАН України, 1999. 275 с.
16. Дегтярьова І. О. Державні механізми підвищення конкурентоспроможності регіону : автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня д-ра наук з держ. у пр. : 25.00.02. Київ, 2013. 39 с.
17. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України / наук.-ред. колегія : В. М. Князев (співголова), І. В. Розпуненко (співголова) та ін., 2011. 748 с.
18. Ковалівська С. В., Бараннік В.О. Запровадження механізмів досягнення цілей сталого розвитку в Україні у міжрегіональному співробітництві. Аналітична записка. Київ : НІСД, 2021. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/csr.pdf>
19. Kovalivska S., Shcherbyna A., Nikolaiev V. Intensification of investment in renovation of residential real estate in the context of the sustainable development goals. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6, № 5. P. 184–195. URL: <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/941>. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-5-184-195>

References.

1. UN (2015), "Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/MU15167> (Accessed 18 Feb 2021).
2. Sachs, J. Schmidt-Traub, G. Kroll, C. Lafortune, G. and Fuller, G. (2018), "SDG Index and Dashboards Report 2018", Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN), available at: <http://sdgindex.org/> (Accessed 18 Feb 2021).
3. President of Ukraine (2019), Decree "On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030", available at: (Accessed 18 Feb 2021).
4. World Commission on Environment and Development (1987), "Our Common Future : Report of the World Commission on Environment and Development", available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (Accessed 18 Feb 2021).
5. Kujbida, V.S. Bilyns'ka, M.M. and Petroie, O. (2018), Publichne upravlinnia [Public administration], NADU, Kyiv, Ukraine.
6. Maksyiuta, A.A. (2017), "Analysis of state strategic documents of Ukraine to take into account the Sustainable Development Goals for 2030 adapted for Ukraine", available at: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/RIA_complete%20report_ukr.pdf (Accessed 18 Feb 2021).
7. Hromyko, O. (2016), "The meaning of the concept of "transformation" as a basic scientific category", *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1/2. (46/47), no. 1, pp. 125-131.
8. Kovalivs'ka, S.V. (2020), "Systemic transformation of public administration mechanisms in the context of sustainable development goals", available at: <http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/f8593677-87f2-4a5b-96af-5b2bd7498e96.pdf> (Accessed 18 Feb 2021).
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution "On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (Accessed 18 Feb 2021).
10. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), "Sustainable Development Goals: Ukraine", available at: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/> (Accessed 18 Feb 2021).
11. Lysyj, V. (2014), *Dialektyka [Dialectics]*, LNU imeni Ivana Franka, Lviv, Ukraine.
12. Boschuk, Ye.M. (2007), *Osnovy teorii stijkoho rozvytku ekoloho-ekonomichnykh system [Fundamentals of the theory of sustainable development of ecological and economic systems]*, Rastr – 7, Lviv, Ukraine.
13. Ponkyn, Y.V. (2013), *Obshhaja teoriya publichnogo upravlenija [General theory of public administration: Selected lectures]*, Mezhdunarodnyj ynstytut hosudarstvennoj sluzhby y upravlenija Rossyjskoj akademyy narodnoho khoz'iajstva y hosudarstvennoj sluzhby pry Prezydenty Rossyjskoj Federatsyy, Moscow, Russia.
14. Korzhenko, V.V. (2011), *Publichne administruvannia v Ukraini [Public administration in Ukraine]*, Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», Kharkiv, Ukraine.
15. Briukhovets'ka, N.Yu. (1999), *Ekonomichnyj mekhanizm pidpriemstva v rynkovij ekonomitsi: metodolohiia i praktyka [The economic mechanism of the enterprise in a market economy: methodology and practice]*, IEP NAN Ukrainy, Donetsk, Ukraine.
16. Dehtiar'ova, I.O. (2013), "State mechanisms to increase the competitiveness of the region", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Kyiv, Ukraine.
17. Kniaziev, V.M. and Rozputenko, I.V. (2011), *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedia of Public Administration]*, Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
18. Kovalivs'ka, S.V. and Barannik, V.O. (2021), "Introduction of mechanisms for achieving the goals of sustainable development in Ukraine in interregional cooperation", available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/csr.pdf> (Accessed 18 Feb 2021).
19. Kovalivska, S. Shcherbyna, A. and Nikolaiev, V. (2020), "Intensification of investment in renovation of residential real estate in the context of the sustainable development goals", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 6, no. 5, pp. 184-195, available at: <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/941> (Accessed 18 Feb 2021). DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-5-184-195>

Стаття надійшла до редакції 20.03.2021 р.